

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

DE JALOERSE ECHTGENOOT

Een klucht in verzen in drie scènes

door

1880
Paul van Keymeulen

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
1998
Nr. 2472

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ZES tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
www.stichtingbredero.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *DE JALOERSE ECHTGENOOT* op te voeren moet de naam van auteur *Paul van Keymeulen* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/1998/0220/039
ISBN- 978- 90-385-05794

© 1998 Toneelfonds J. Janssens/ Paul van Keymeulen
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

PERSONAGES

Pantalone
Brighella, zijn jonge vrouw
Arlecchino, een gebuur
Dottore
Valeer, minnaar van Brighella
Een lantaarnaansteker

DECOR

Het toneel verbeeldt een pleintje voor het huis van Pantalone. In 't midden, de voordeur en links van de voordeur, op etagehoogte een niet te groot maar pratikabel raam. De voorgevel kan evenwel op een doek geschilderd zijn, dat in het midden open kan gaan. Een lantaarnpaal vrolijkt het pleintje op, alsook een fontein.

EERSTE TAFEREEL

(Als het doek opgaat is het toneel even leeg, dan hoort men het geschreeuw van Brighella, die door de voordeur het toneel oprent, gevolgd door de oude Pantalone, haar man. Brighella heeft geen moeite om buiten zijn bereik te blijven. Maar toch schreeuwt ze moord en brand: "Aaaiii, help, hullep, hij vermoordt me, enz. Hun geren lijkt veel op een spelletje, want als ze op het voortoneel komen roept ze.)

BRIGHELLA : Halt! *(En ze blijven allebei stokstijf staan.)*

PANTALONE : Je moet alles met maat doen, zei de meester.

En hij sloeg zijn vrouw met de meter.

BRIGHELLA : Hop! *(en de achtervolging start opnieuw voor een rondje.)* Halt! *(zelfde spel)*

PANTALONE : Je moet alles met maat doen, zei de kok.

En hij sloeg zijn vrouw met een stok.

BRIGHELLA : Hop. *(na een nieuw rondje)* Halt!

PANTALONE : Je moet alles met maat doen, zei dottore,

En hij gaf zijn vrouw om d'oren.

BRIGHELLA : *(laat zicht vallen)*

Ik kan niet meer, ik kan niet meer.

'k Ben buiten adem en val neer.

PANTALONE : Aha, Catijf, serpentenvel,

Nu grijp ik je bij je vel.

Ik sla je zo plat als een vijg,

aha, jij sloerie, jij hoerenwif.

(Geeft Brighella slaag.)

DOTTORE : *(Op en houdt Pantalone tegen.)*

Wie met zijn eega is begaan,

moet zeker op zijn rechten staan,

maar haar niet mank en kreupel slaan.

BRIGHELLA : Dottore, help mij om op te staan!

DOTTORE : (*Helpt Brighella recht en zegt tot Pantalone.*)

Gebuur, ik wens je goedendag.

Je bent zo vroeg al aan de slag?!

Aristoteles schrijft en zegt,

dat de vrouw zich onderwerpt,

dat de man voert 't hoge woord.

BRIGHELLA : Dottore, help, ik word vermoord.

DOTTORE : Luistert de man naar zijn hart,

daarom slaat hij niet minder hard.

Kom, ga naar binnen en sluit vrede,

verdraag elkaar en wees tevreden

en gooi niet met het huisgerei

want dat zou te kostbaar zijn.

(Dottore duwt het koppel naar binnen. Pantalone opent met een brede zwaai van zijn mantel de deur en laat Brighella voorgaan. Brighella gaat gebukt naar binnen, maar glipt achter de rug van Pantalone weer naar buiten en gaat helemaal rechts met opgetrokken knieën zitten tegen de gevel. Men hoort binnenshuis gestommel, terwijl Dottore verdwijnt. Pantalone aan het raampje.)

PANTALONE : Brighella! Zeg me waar je blijft.

Vrouwetje lief! Verduiveld wijf. (*hij speurt rond*)

Het kwalijk wijf is mij ontglipt

en steelsgewijs uit huis geglipt.

Wacht maar, Brighella, jij serpent,

wacht maar tot je weer binnen bent.

Er wacht je voor je middagmaal

een feestelijk een doorslaand maal.

(Pantalone verdwijnt. Brighella komt voorzichtig recht en richt zich tot het

publiek.)

BRIGHELLA : Waarom geeft mijn man mij slagen?

Waarom moet ik dat verdragen?

Heb ik hem ooit iets misdaan
of hem voor schut laten staan?

Ik heb wel, hum, buiten zijn weten
met mijn vriend in 't bed ge... beden.

Moet daarom die onverlaat
mij geregeld overslaan?

Als hij mijn plezier niet kan verdragen
en maar zeuren blijft en klagen,
dan zet ik op zijn domme kop
een groot gewei met horens op.

Moet daarom die onverlaat
mij geregeld overslaan?

Ik doe zo voort, ja vast en zeker,
om mij zo op hem te wreken,
met mijn vriend stoeien in 't bed
in mijn nakie voor de pret.

Waarom ook moet die onverlaat
mij daarvoor geregeld slaan?

Zijn optreden is ongehoord.

Vooruit, ik voeg de daad bij 't woord.

VALEER : (*op*) Brighella, lieve, wees niet bedroefd.

Heeft hij je alweer afgetroefd?

Waar is die zak, die schobbejak,
dat ik hem bij zijn lurven pak.

BRIGHELLA : Heb liever met mij erbarmen

en neem mij zachtjes in je armen.

(Valeer omhelst haar. Brighella jankt soms zachtjes van de pijn. Ze kussen

elkaar.)

D'ouwe knar, de slapjanus,
sloeg me weer paars en blauw en dus...

VALEER : Krijgt elk plekje van mij een kus.

BRIGHELLA : *(troont Valeer mee)*

Valeer zullen we samen spelemeien
en met elkaar een stukske vrijen?

VALEER : 'k Wou dat ik een hele dag
met jou in een zacht bedje lag
en je kon aaien en beminnen
met mijn hart en al mijn zinnen.

BRIGHELLA : Kom dan, Valeer, ik hoor gedruis
en wild geroep in dit verdomd huis.

*(Valeer en Brighella samen af. Het raampje gaat weer open en Pantalone
verschijnt.)*

PANTALONE : Waar zit ze weer, 't ellendig wijf.

Waar is 't serpent waar het katwijf.
(Hij sluit het raam en komt naar buiten.)

Als ik haar weer te pakken krijg;
laat ik niets heel aan heel haar lijf.

*(Pantalone speurt rond en gaat dan op de drempel voor zijn deur zitten.
Arlecchino op. Het spel van Arlecchino is zeer veranderlijk en mobiel. Gebaren
ondersteunen zijn replieken en ook die van zijn tegenspelers.)*

ARLECCHINO : Pantalone, ontvang mijn morgengroet.

Hoe gaat het, man?

PANTALONE : Ach, niet zo goed.

Mijn vrouw heeft mij gecocufieerd.

ARLECCHINO : Alweer... euh... ik bedoel, doet 't zeer?

PANTALONE : Ach, Arlecchino, beste vriend,
zeg mij, heb ik dat verdiend?

ARLECCHINO : Wie een vrouw trouwt speelt met vuur,
met liefdesvuur. Ach lieve gebuur,
vergeet je zorgen en wees verheugd.

PANTALONE : Als zij niet leeft in eer en deugd,
dan word ik in mijn eer gekrenkt.
Weet je wat ieder over mij denkt?

ARLECCHINO : Dat je haar niet thuishouden kunt?

PANTALONE : Neen, het is mij niet meer gegund
het vuur te blussen dat haar schroeit
omdat ik oud ben, vlug vermoeid.

ARLECCHINO : Och, dat gebeurt met iedereen.

Ach, is het daarom dat je weent?

Dan vriend geef ik je goede raad:

hier woont een dokter in de straat
die in die zaken is beslagen.

Ga naar hem je zorgen dragen
en met zijn zalf en medicijn
zal je een vurig minnaar zijn.

PANTALONE : Arlecchino, mijn beste Harlekijn,
heeft die dokter zo'n medicijn?

Ik voel me reeds, bij dat gedacht,
vol levenslust en vuur en kracht.

Bedankt, mijn vriend, om deze raad.

ARLECCHINO : Sstt! Wat ziet mijn oog in onze straat,
dat is de dokter die daar gaat,
de wonderdokter, al paraat.

(Dottore op, in gedachten verzonken.)

PANTALONE : Dottore, u bent te pas gekomen,
 ik wou juist naar u toekomen
 om raad te vragen voor een kwaal
 die mij nauw aan 't harte gaat.

DOTTORE : Man, wat ben je toch onbeleefd.

Heeft men je dan niet geleerd,
 dat men op straat, mijn beste man,
 mij niet zomaar aanklappen kan?
 Ontbloot eerst je hoofd, en daarna
 rationem loci, temporis et persona.
 Wat, zomaar met twee vraagzinnen
 een onderhoud met mij beginnen?

PANTALONE : Excuseer, heer, vergeef het mij:

ik was er met mijn geest niet bij.
 Ik dacht niet aan wat ik deed
 met iemand die zich dokter heet.

DOTTORE : Heet? Weet jij, burger, waar het woord
 dokter voor 't eerst werd gehoord?

PANTALONE : 't Kan me niet schelen waar 't mag zijn,
 in Paal of in Spiere-Helkijn.

DOTTORE : Verneem dan, analfabeticus,
 dat 'doctor' komt van het Latijn,
 van doctus en doctissimus.

PANTALONE : Wat moet hij met die dooie mus.

(Arlecchino stoot Pantalone soms aan: hij moet zijn manieren houden en nederig zijn.)

Goed, 'k weet dat men u doctor heet.
 Maar aandacht nu voor mijn probleem,
 dat ik u meteen wil voorleggen.
 Ik wil namelijk u nu zeggen...

DOTTORE : Van mij dan nog vooreerst verneem,
 dat ik niet zomaar een gemeen
 of gewoon dokter ben. Ah! Neen!
 Omdat ge zo ingnorantus zijt
 zeg ik dat ik 1,2,3,4,5
 en daarna zes en zeven
 en verder acht en tien na negen,
 dus tien keer een dottore ben.

PANTALONE : Dottore, alles wat ik leerde en ken...

ARLECCHINO : Vult maar de hersens van een hen.

DOTTORE : Primo, omdat 't eerste der getallen
 de basis vormt van alle,
 mag ik éénmaal dokter zijn.
 Secundo, daar er twee vermogens zijn
 - de betekenis om iets te snappen
 en het begrip om iets te vatten -
 draag ik een dubbele doktershoed.

PANTALONE : Signor Dottore, 't is al goed...

DOTTORE : Tertio, ons leert Aristoteles
 in een weldoordachte les,
 dat drie het volmaakte cijfer is

PANTALONE : Voor mij zonder betekenis.

ARLECCHINO : En voor mij maar muggenpis.

DOTTORE : Quatro, omdat de filosofie,
 uit vier, dus niet uit twee of drie,
 afdelingen bestaat: logica,
 etica, fysica en metafysica.

ARLECCHINO : Etcetera, etcetera.

DOTTORE : Omdat al die wetenschappen
 alleen door een doctor zijn te snappen,
 daarom ben, wees heel en al oor,

ook een viervoudige dokter.

PANTALONE : Maar dedju en sapperloot

ik twijfel daar niet aan.

DOTTORE : Quinto, omdat er vijf categorieën zijn:

het geslacht, de soort, 't verschil in zijn

en bovendien de eigenheid

en evenzeer toevalligheid,

daar ik om goed te redeneren

en geen larie te debiteren,

mij daarvoor van hen bedien

- zoals ge zeker hebt gezien -

en uit elke menselijke kwaal

heel wat profijt en voordeel haal

ben ik dottore vijfmaal.

PANTALONE : Waar haal ik al dat geduld vandaan?

DOTTORE : Sixto, omdat het cijfer zes,

het symbool is van werk en seks

en van de menselijke fysiek

en evenzeer van de genetica

en omdat ik daaglijks werk

voel ik mij zo goed en sterk,

dat ik, dat is echt geen leugen,

zevenmaal promoveerde in Leuven

als dokter in de medicijnen

om elke pijn te doen verdwijnen.

PANTALONE : Laat hem kletsen zoveel hij wil,

op een keer valt hij toch stil.

DOTTORE : Septimo, 't geluksgetal zeven

doet ons vol verwachting leven

hopen op 't lot der loterij.

Maar zoals ik daarnet al zei,